Jadwiga Beaupré

Data urodzenia: 23 października 1902
Miejsce urodzenia: Kraków
Data śmierci: 15 listopada 1984
Miejsce śmierci: Kraków
Rodzice: Zygmunt Gabriel Klemensiewicz, Jadwiga (z domu Sikorska)
Profesja: lekarka-ginekolożka, działaczka społeczna, żołnierz Armii Krajowej
Słowa kluczowe: działalność społeczna, Sygneczów, Jadwiga Beaupré, Jadwiga z Sikorskich Klemensiewiczowa, Armia Krajowa, powstanie warszawskie, Nowa Huta, Kraków, medycyna, ginekologia, szkoła rodzenia, poród bez bólu, świadome macierzyństwo

Biogram[1]

Jadwiga Beaupré jest jedną z najbardziej znanych Krakowianek. Urodziła się 23 października 1902 roku w rodzinie Klemensiewiczów jako średnia córka galicyjskiego działacza socjalistycznego Zygmunta Klemensiewicza i Jadwigi z Sikorskich, jednej z pierwszych – obok Stanisławy Dowgiałło i Jadwigi Kosmowskiej – kobiet-studentek na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Wzrastała więc w rodzinie, w której pozytywnie wartościowano wieloaspektową działalność publiczną na różnych polach oraz przełamywanie przez kobiety ustalonych norm kulturowych.

Po ukończeniu pensji prowadzonych przez Marię Ramułtową i Helenę Szaferównę oraz Prywatnego Gimnazjum Józefa i Marii Lewickich, 16 czerwca 1920 roku otrzymała świadectwo dojrzałości w Prywatnym Zreformowanym Gimnazjum Realnym im. Heleny Kaplińskiej. W tym samym roku rozpoczęła również studia rolnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie poznała przyszłego męża Feliksa Beaupré. 14 sierpnia 1921 r. – podczas prywatnej ceremonii – wzięli ślub w kościele parafialnym w Olkuszu. Małżeństwo nie było jednak szczęśliwe ze względu na nieumiejętność realizacji oczekiwań związanych z rolą żony i gospodyni domowej, różnic charakterów, długie rozłąki i zdradę Feliksa Beaupré. Aby łatwiej radzić sobie z niepowodzeniami w życiu osobistym, poświęciła się pracy społecznikowskiej na rzecz lokalnej społeczności w Sygneczowie, rodzinnym majątku Klemensiewiczów. Zorganizowała tam pensjonat dla matek z dziećmi, Koło Gospodyń Wiejskich, kursy gotowania

[1] Publikacja dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki" nr projektu NPRH/F/SP/0086/2024/13, kwota dofinansowania 1 119 240, 00 zł., całkowita wartość projektu 1 119 240, 00 zł.

i szycia, ochronkę i przedszkole dla wiejskich dzieci oraz wypożyczalnię książek. W 1930 r. Jadwiga Beaupré rozpoczęła studia medyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim (studia rolnicze przerwała po wyjściu za mąż). Sześć lat później otrzymała dyplom lekarza, a w 1938 roku stopień doktora medycyny na podstawie pracy „Wpływ kastracji na regenerację u aksalotli". Od 1936 r. do października 1939 r. pracowała w Szpitalu Ubezpieczalni Społecznej im. Gabriela Narutowicza.

W okresie niemieckiej okupacji miasta angażowała się w działalność konspiracyjną. Do 1940 r. pracowała w szpitalu jenieckim Polskiego Czerwonego Krzyża oraz pomagała znajdującym się tam żołnierzom i oficerom w opuszczeniu terenów Generalnego Gubernatorstwa. Wstąpiła również do Związku Odrodzenia Rzeczypospolitej – pod pseudonimem „Sikorska" została zaprzysiężona przez Kazimierza Ostrowskiego (ps. „Olesza"). Pełniła funkcję łączniczki.

Po aresztowaniu przez Niemców Feliksa Beaupré w wyniku łapanki przeprowadzonej 16 kwietnia 1942 r. w kawiarni plastyków (ostatecznie zginął w Auschwitz w maju tego samego roku) i masowych aresztowaniach członków ZOR-u, otrzymała rozkaz opuszczenia Krakowa. Znalazła się w Warszawie, gdzie związała się z jedną z komórek Komendy Głównej Armii Krajowej – Pocztą Główną Pomocniczą „C", funkcjonującą pod kryptonimami „Ogary", „Cykoria" i „Wiesława". W 1943 roku, po aresztowaniu swojej przełożonej, stanęła na czele centrali. W AK osiągnęła stopień kapitana i jako „Malina" walczyła w powstaniu warszawskim: początkowo prowadziła punkt łączności przy ulicy Wspólnej 37, a później opiekowała się poważnie rannym generałem Tadeuszem Pełczyńskim, szefem Sztabu KG AK. Po upadku powstania otrzymała rozkaz pójścia do obozu, aby opiekować się młodymi więźniarkami – jako lekarka przebywała w niemieckich obozach jenieckich w Lamsdorf i Zethain.

Do Krakowa powróciła w maju 1945 r. Wojna odebrała jej nie tylko męża, ale i syna Jerzego (wraz z Feliksem Beaupré mieli troje dzieci: Ewę, Jerzego i Macieja), który zaginął podczas ucieczki z obozu Gross-Rosen. W czerwcu powróciła do pracy w Szpitalu Ubezpieczalni Społecznej na oddziale ginekologiczno-położniczym, a w 1953 roku trafiła do Nowej Huty. Prowadziła tam poradnię dla kobiet i izbę porodową oraz utworzyła pierwszą w Polsce szkołę rodzenia. Propagowała wśród nowohuckiej społeczności nowoczesną wiedzę z zakresu świadomego macierzyństwa, kultury ciąży i porodu oraz seksualności podczas wielu pogadanek, wykładów i odczytów. Była zwolenniczką innowacyjnej metody gwarantującej przejście przez poród bez doświadczenia bólu, zaproponowanej przez angielskiego położnika Grantly'ego Dick-Reada. Publikowała również książki i broszury związane z tą problematyką, wśród których znalazły się między innymi „Jak zapobiegać ciąży?", „Dziewczęce sprawy",

„Książka dla dziewcząt” i „Nim się pobierzecie”. Cieszyły się one dużą popularnością wśród czytelniczek i doczekały kilku wydań.

W Nowej Hucie Jadwiga Beaupré pracowała do 1969 r., kiedy to przeniosła się – wraz z utworzoną przez siebie szkołą rodzenia – do Miejskiego Ośrodka Matki i Dziecka w Krakowie, a później do Poradni Specjalistycznej Towarzystwa Planowania Rodziny. Przez cały okres kariery zawodowej angażowała się również w działalność licznych organizacji i instytucji propagujących bliskie jej idee. Była członkinią Towarzystwa Świadomego Macierzyństwa (później Towarzystwa Planowania Rodziny i Towarzystwa Rozwoju Rodziny), Międzynarodowego Towarzystwa Psychoprofilaktyki Porodowej, Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego i Ligi Kobiet.

Zmarła 15 listopada 1984 r. w Krakowie.

Bibliografia:

Źródła:

Fundacja Generał Elżbiety Zawackiej w Toruniu, Beaupré Jadwiga, nr inw. 1474/WSK.

Fundacja Ośrodka KARTA, Kolekcja Rodziny Beaupré (1860–1998), sygn. PL_1001_FOK_527.

Opracowania:

Bartoszewski W., Komar M., *Środowisko naturalne. Korzenie*, Warszawa: Świat Książki, 2019.

Beaupré J., *Dzienniki*, t. 1: *1913–1945*, wybór i oprac. przypisów S. Rudowicz, Warszawa: Fundacja Ośrodka KARTA, 2025.

Chłosta-Sikorska A., *Między propagandą a rzeczywistością. Mieszkanki Nowej Huty w latach 1956–1970*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2019.

Kobylarczyk K., *Kobiety Nowej Huty. Cegły, perły i petardy*, Kraków: Wydawnictwo MANDO, 2020.